

Michael Cunningham

Orele

Traducere din limba engleză
de Magda Teodorescu

POLIROM
2023

Cuprins

Prolog	9
Doamna Dalloway	15
Doamna Woolf.....	34
Doamna Brown.....	41
Doamna Dalloway	54
Doamna Woolf.....	74
Doamna Brown.....	80
Doamna Woolf.....	85
Doamna Dalloway	92
Doamna Brown.....	102
Doamna Woolf.....	115
Doamna Dalloway	124
Doamna Brown.....	141
Doamna Woolf.....	153
Doamna Dalloway	155
Doamna Woolf.....	163
Doamna Dalloway	173
Doamna Brown.....	186

Doamna Dalloway	193
Doamna Brown	202
Doamna Woolf	206
Doamna Brown	209
Doamna Dalloway	212
<i>Mulțumiri</i>	223
<i>O notă despre surse</i>	225

Kitty intră și aduce cu ea o aură de curățenie și filosofie domestică; un întreg vocabular de mișcări lacome și energice. Este o femeie plăcută, robustă, cărnoasă și cu capul mare, mai tânără cu câțiva ani decât Laura (se pare că toți sînt, brusc, cel puțin cu câțiva ani mai tineri ca ea). Trăsăturile lui Kitty, nasul ei delicat și ochii ei mici, se înghesuie spre centrul feței. La școală era una dintre fetele autoritare, agresive, nu tocmai frumoase, pline de bani și atletice, care își aveau locul lor și făceau tot posibilul ca noțiunea de atractivitate să fie regîndită pentru a le include și pe ele. Kitty și prietenele ei – ferme, încăpăținate, cu trăsături clare, pline de viață, capabile de loialitate profundă și cruzimi teribile – erau reginele diverselor festivaluri, majorete, stelele pieselor de teatru.

— Aș vrea să-mi faci un serviciu, spune Kitty.

— Sigur, spune Laura. Poți sta un minut?

— Îhm. Kitty se așază la masa din bucătărie. Îl salută pe băiețelul prietenește, cu o nuanță de concediere, în timp ce el o privește cu suspiciune, chiar cu supărare (de ce a venit?) din locul relativ sigur de lângă mașina de gătit. Kitty, care încă n-are copii (oamenii încep să-și pună întrebări), nu încearcă să-i seducă pe copiii altora. Ei pot veni la ea, dacă doresc; ea n-o să se ducă la ei.

— Am niște cafea, spune Laura. Vrei o ceașcă?

— Sigur.

Toarnă o ceașcă de cafea pentru Kitty și una pentru ea. Aruncă o privire nervoasă spre tort, dorind să-l poată ascunde. Sînt fărîme de blat prin glazură, „n“-ul din „Dan“ e strivit de-un trandafir.

Urmărind ochii Laurei, Kitty spune:

— Ia uite, ai făcut un tort.

— E ziua de naștere a lui Dan.

Kitty se ridică și vine lângă Laura. Kitty e îmbrăcată într-o bluză albă cu mâneci scurte, cu un șort verde cadri-lat și sandale din pai, care scot un sunet mic, scîrțuit, cînd merge.

— O, ia te uită, zice ea.

— Una dintre primele mele încercări, spune Laura. Scrisul pe glazură e mai dificil decît crezi.

Ea speră că este nepăsătoare, degajată, încîntător de lipsită de preocupare. De ce a pus mai întii trandafirii, cînd orice idiot ar fi început cu urarea? Găsește o țigară. Face parte dintre cei care beau cafea și fumează dimineața, care au grijă de o familie, care au o prietenă, pe Kitty, căroro nu le pasă dacă torturile lor sînt sau nu perfecte. Își aprinde țigara.

— E nostim, zice Kitty, și zgîndărește eul agresiv, de fumătoare, al Laurei, chiar în punctul lui sensibil. Tortul e nostim, îi spune Kitty, așa cum și pictura unui copil poate fi nostimă. Este un cuvînt dulce și impresionant în discrepanța lui sinceră, agonizant de onestă, între ambiție și facilitate. Laura înțelege: nu are decît două alegeri. Poate fi îndemînică sau nepăsătoare. Poți face un tort extraordinar, să termini cu el, să aprinzi o țigară, să te declari nepriceput pentru asemenea proiecte, să-ți mai torni o altă ceașcă de cafea și să comanzi unul de la cofetărie. Laura este un artizan care a încercat și a avut parte de un eșec public. A produs ceva nostim, cînd sperase (jenant, dar adevărat) să producă un lucru frumos.

— Cînd e ziua lui Ray? întrebă ea, pentru că tot trebuie să spună ceva.

— În septembrie, răspunde Kitty. Se întoarce la masa din bucătărie.

Ce mai poate fi spus despre tort?

Laura vine după ea cu ceștile de cafea. Kitty are nevoie de prieteni (farmecul serios, ușor buimăcit al soțului ei, nu prea merge într-un cerc mai mare, și mai e și problema lipsei lor de copii, care continuă încă), așa că Laura se numără printre persoanele pe care le vizitează, una de la care cere favoruri. Cu toate acestea, amîndouă știu cît de nemilos ar fi umilit-o Kitty în liceu, dacă ar fi avut aceeași vîrstă. Într-o altă viață, nu mult diferită de aceasta, ar fi fost dușmane, dar în această viață, cu surprizele și perversitățile ei de sincronizare, Laura e măritată cu un băiat celebru, un erou de război, coleg de clasă cu Kitty, a intrat în aristocrație, așa cum o prințesă germană modestă, deloc tînără, s-ar trezi stînd pe tron alături de un rege englez.

Ceea ce o surprinde – ceea ce o oripilează uneori – este cît o bucură prietenia lui Kitty. Kitty e prețioasă, așa cum soțul Laurei este frumos. Valoarea lui Kitty, acea liniște aurie a ei, sentimentul de moment dilatat pe care îl aduce într-o cameră, este asemănătoare unei stele de cinema. Are singularitatea unei stele de cinema, frumusețea imperfectă și idiosincronică a unei stele de cinema; pare banală și impunătoare, în același timp, ca de exemplu, Olivia De Havilland sau Barbara Stanwyck. Se bucură de cea mai adîncă și mai profundă popularitate.

— Ce mai face Ray? întrebă Laura în timp ce așază o ceașcă în fața lui Kitty. Nu l-am mai văzut de cîtva timp.

Conversația despre soțul lui Kitty este șansa Laurei de a echilibra atmosfera între ele; să-și arate simpatia față de Kitty. Ray nu este tocmai un motiv de jenă – nu un ratat

total –, dar pentru Kitty este, într-un fel, varianta tortului Laurei în ediție mărită. A fost prietenul din liceu al lui Kitty. A fost centru în echipa de baschet și a continuat să fie bun, dar nu spectaculos, la Universitatea de stat din California. A petrecut șapte luni ca prizonier de război în Filipine. Acum este un fel de funcționar obscur în Departamentul Apelor și Energiei și, deja, la treizeci de ani, începe să demonstreze cum băieții eroici se metamorfozează în cărcotași maturi, în grade infinitezimale și din motive deloc vizibile. Ray are părul tăiat scurt, țepos, este un tip de treabă și miop; e plin de lichide. Transpiră abundent. Balonașe mici de salivă se formează în colțurile gurii, ori de câte ori vorbește interminabil. Laura își imaginează (îi e imposibil să reziste) că atunci când fac dragoste, scoate probabil jeturi, prin opoziție cu susurul modest al soțului ei. Oare de ce nu au copii încă?

— E bine, spune Kitty. Cum e Ray. Neschimbat.

— Și Dan e neschimbat, spune Laura blînd, empatic. Sînt niște figuri băieții ăștia, nu-i așa?

Se gîndește la darurile pe care le-a cumpărat soțului ei; cadourile pe care le va aprecia, de care se va bucura chiar, dar pe care nu le dorește în nici un fel. De ce s-a măritat cu el? S-a măritat din dragoste. S-a măritat din vină; din frica de a nu fi singură, din patriotism. Era mult prea bun, prea calm, prea serios, mirosea prea dulce să nu se mărite cu el. Suferise atît de mult. O dorea.

Își atinge burta.

Kitty spune:

— Poți s-o mai spui o dată.

— Nu te-ai întrebat niciodată ce-i face să funcționeze? Vreau să zic că Dan e ca un buldozer. Nimic nu pare să-l deranjeze.

Kitty dă din umeri cu importanță și-și dă ochii peste cap. Ea și Laura ar putea fi în clipa asta liceene, cele mai bune prietene, plîngîndu-se de băieții care vor fi curînd înlocuiți de alți băieți. Laura ar vrea să o întrebe pe Kitty ceva, dar nu-și găsește cuvintele. Întrebarea are ceva de subterfugiu în ea și, la un nivel mai obscur, un fel de ascuțime. Ar vrea să știe dacă ea, Kitty, simte că este o femeie stranie, puternică și dezechilibrată, cum se spune despre artiști, vizionară, furioasă, devotată mai presus de orice creației... a ce? Acestui lucru. Acestei bucătării, tortului acestuia, acestei conversații. Acestei lumi renăscute.

Laura spune:

— Trebuie să ne vedem curînd, pe bune. Nu ne-am mai văzut de secole.

— E o cafea atît de bună, zice Kitty sorbind. Ce marcă folosești?

— Nu știu. Nu, sigur că știu. Folgers. Ce marcă folosești tu?

— Maxwell House. Și asta e bună.

— Îhm.

— Cu toate astea, mă gîndesc s-o schimb. Habar n-am de ce.

— Păi, asta-i Folgers.

— Așa-i. E bună.

Kitty se uită în ceașca de cafea cu o preocupare voit falsă și prostească. Pentru scurt timp arată ca o femeie simplă, obișnuită, așezată la masa din bucătărie. Aura magică i se evaporă; ai putea să-ți dai seama cum va arăta la cincizeci de ani – va fi grasă, bărbătoasă, cu pielea îngroșată, crispată și ironică atunci cînd va vorbi despre soțul ei, una

dintre femeile despre care oamenii spun: *Era chiar frumoșică, să știi*. Deja lumea începe, subtil, să nu-i mai dea importanță. Laura își răsucesce și-și stinge țigara, se gîndește să aprindă alta, dar renunță. Face cafea bună fără să dea importanță; are grijă de soțul și copilul ei; locuiește în casa aceasta unde nimeni nu are vreo dorință, nimeni nu datorează nimic, nimeni nu suferă. Este însărcinată cu un alt copil. Ce contează dacă nu e nici fascinantă, și nici un model al competenței domestice?

— Deci, îi spune ea lui Kitty. E surprinsă de forța propriei voci, de nota ei metalică.

— Ei bine, zice Kitty.

— Ce e? E totul în ordine?

Kitty stă o clipă fără să se miște, fără să se uite la Laura sau în altă parte. Se strînge în sine. Stă cum stai de obicei printre străini, într-un tren. Spune:

— Trebuie să mă internez în spital cîteva zile.

— Ce s-a întîmplat?

— Nu știu exact. Crește ceva în mine.

— Sfinte Dumnezeule.

— E înăuntru. În interior.

— Ce vrea să însemne asta?

— *Uterul*. O să se uite înăuntru.

— Cînd?

— În după-amiaza asta. Dr. Rich a spus că e bine mai curînd decît mai tîrziu. Aș vrea să-i dai tu de mîncare cîinelui.

— Sigur că da. Ce au spus doctorii exact?

— Doar că e ceva acolo, și trebuie să-și dea seama ce anume. Probabil... că asta era problema. Cu sarcina.

— Ei bine, spune Laura. Atunci poate scapi de ea.